

W UNII EUROPEJSKIEJ

Unijne programy współpracy transgranicznej Polski

Maciej Podemski¹

W Polsce unijnymi programami współpracy transgranicznej objęte są podregiony, których granice stanowią granicę państwową. Objęte są nimi również podregiony usytuowane wzdłuż wybrzeża Morza Bałtyckiego. Opracowano siedem takich projektów, które opisują współpracę transgraniczną Polski. Poniżej scharakteryzowano ich cele oraz regiony, jakie obejmują. Są

to następujące programy:

- ❑ Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk,
- ❑ Współpracy Transgranicznej Meklemburgia–Pomorze Przednie–Brandenburgia–Zachodniopomorskie,
- ❑ Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska (województwo lubuskie)–Brandenburgia,
- ❑ Współpracy Transgranicznej Polska–Saksonia,
- ❑ Współpracy Transgranicznej Republika Czeska–Rzeczpospolita Polska,
- ❑ Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska–Republika Słowacka
- ❑ Współpracy Transgranicznej Litwa–Polska.

Program Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk

Jego obszar obejmuje następujące jednostki administracyjne:

- ❑ w Polsce — podregiony: szczeciński, koszaliński, słupski, gdański, Gdańsk–Gdynia–Sopot i jako sąsiadujący (zgodnie z zasadą 20%) podregion elbląski;
- ❑ w Niemczech — podregiony Meklemburgii–Pomorza Przedniego: Greifswald, Rostok, Stralsund, Wismar, Bad Doberan, Nordvorpommern, Nordwestmecklenburg, Ostvorpommern, Rügen, Uecker-Randow;
- ❑ w Danii — Gmina Regionalna Bornholm i jako sąsiadujący podregion Zealand;
- ❑ w Szwecji — Okręgi Kalmar, Blekinge, Skåne i jako sąsiadujący Okręg Kronoberg;
- ❑ na Litwie — Okręg Kłajpedy i jako sąsiadujące Okręgi Taurage i Telsiai.

Głównym celem projektu jest zrównoważony rozwój obszaru Południowego Bałtyku poprzez działania zwiększające jego konkurencyjność i wzmacniające integrację ludzi i instytucji. Program posiada dwa główne priorytety:

1. Konkurencyjność gospodarcza — wspierane są tu m.in.:

- ❑ rozwój przedsiębiorczości;
- ❑ integracja szkolnictwa wyższego i rynków pracy, poprzez zwiększenie mobilności mieszkańców oraz

zapobieganie bezrobociu młodych ludzi, drenażowi mózgowi, dyskryminacji pewnych grup wiekowych, itp.;

- ❑ dostępność transportowa, w tym likwidacja "wąskich gardeł" w transporcie w obszarze Południowego Bałtyku, poprawa jakości dotychczasowych i tworzenie nowych połączeń transportowych, a także podniesienie jakości oraz trwałości środków transportu pasażerskiego.
2. Atrakcyjność oraz wspólna tożsamość — priorytet ten obejmuje działania dotyczące:
- ❑ zarządzania środowiskiem Morza Bałtyckiego (w tym m.in.: wdrażanie pilotażowych projektów w zakresie nowoczesnego gospodarowania zasobami wodnymi i odpadami oraz stworzenie transgranicznego systemu zapobiegania klęskom naturalnym i środowiskowym);
 - ❑ oszczędzania energii i korzystania z energii odnawialnej;
 - ❑ zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz dziedzictwa kulturowego (w tym wdrażanie projektów z zakresu infrastruktury turystycznej oraz tworzenie transgranicznych szlaków tematycznych);
 - ❑ inicjatyw społeczności lokalnych.

Program Współpracy Transgranicznej Meklemburgia–Pomorze Przednie–Brandenburgia–Zachodniopomorskie

Jego obszar obejmuje następujące jednostki administracyjne:

- ❑ w Polsce — podregiony: szczeciński (powiaty: policki, gryfiński, kamieński, gryficki, goleniowski, stargardzki, pyrzycki, myśliborski, choszczeński, łobeski, powiaty grodzkie Szczecin i Świnoujście) i koszaliński: (powiaty: drawski, białogardzki, kołobrzeski, koszaliński, sławieński, szczecinecki, świdwiński, wałecki i powiat grodzki Koszalin).
- ❑ w Niemczech — powiaty: Rügen (Rugia), Nordvorpommern (Północne Pomorze Przednie), Ostvorpommern (Wschodnie Pomorze Przednie), Uecker-Randow, Uckermark, Barnim, powiat grodzki Stralsund oraz powiat grodzki Greifswald, a także zgodnie z zasadą 20% powiaty: Demmin, Mecklenburg-Strelitz oraz powiat grodzki Neubrandenburg.

Głównym celem projektu jest równomierny i zrównoważony rozwój obszaru oraz zbliżenie mieszkańców, przedsiębiorstw i instytucji obszaru transgranicznego. Program posiada trzy priorytety:

1. Wspieranie działań na rzecz infrastruktury transgranicznej i poprawy stanu środowiska, m.in. przez poprawę transgranicznych połączeń komunikacyjnych (drogi, linie kolejowe, tory wodne, ścieżki rowerowe), przez wsparcie

¹EuroGeoConsulting, ul. Jesionowa 36A, 05-816 Michałowice; maciej.podemski@egconsulting.com.pl

transgranicznej struktury gospodarczej, przez poprawę jakości wody, ochronę środowiska, zachowanie krajobrazu, przeciwdziałanie skutkom zmian klimatycznych itp.

2. Wspieranie transgranicznych kontaktów gospodarczych i współpracy gospodarczo-naukowej.

3. Rozwój zasobów ludzkich oraz współpracy w zakresie kultury, edukacji i ochrony zdrowia.

Program Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska (województwo lubuskie)–Brandenburgia

Jego obszar obejmuje następujące jednostki administracyjne:

- w Polsce — podregiony: gorzowski (powiaty: gorzowski, międzyrzecki, słubicki, strzelecko-drezdenecki, sulęciński i miasto na prawach powiatu Gorzów Wielkopolski), i zielonogórski (powiaty: krośnieński, nowosolski, świebodziński, zielonogórski, żagański, żarski, wschowski i miasto na prawach powiatu Zielona Góra).
- w Niemczech — powiaty: Märkisch-Oderland, Oder-Spree, Spree-Neiße oraz dwa miasta na prawach powiatu: Frankfurt (Oder) i Cottbus.

Głównym celem projektu jest zmniejszenie niedogodności powodowanych położeniem przygranicznym i wspólny rozwój obszaru. Program posiada trzy priorytety:

1. Poprawa infrastruktury i stanu środowiska, w tym działania dotyczące:

- budowy i poprawy infrastruktury, m.in. rozbudowy transgranicznych połączeń transportowych, połączeń sieci energetycznych, gazowniczych i ciepłych, współpracy podmiotów gospodarki komunalnej, rozbudowy infrastruktury turystycznej oraz ośrodków wypoczynku, kultury i sportu;
- ochrony i gospodarowania zasobami naturalnymi i kulturowymi oraz ochrony przeciwpożarowej, a także zapobiegania i usuwania skutków katastrof, m.in. poprawy jakości wód, ochrony przyrody, ochrony środowiska i krajobrazu, ochrony przeciwpowodziowej, usprawnienia gospodarki odpadami, a także zwiększenia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych;
- planowania regionalnego oraz rozwoju współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego, m.in. przez rozwój miast bliźniaczych oraz transgranicznej struktury geodanych.

2. Wspieranie powiązań gospodarczych oraz współpracy sektorów gospodarki i nauki, w zakresie m.in. transgranicznych giełd współpracy, baz danych o podmiotach gospodarczych, wspólnego zdobywania rynków w krajach trzecich, inwestycji innowacyjnych, promocji innowacyjnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, wdrażania platform internetowych, współpracy instytucji naukowych, badawczych i technologicznych, a także transferu technologii.

3. Wspieranie dalszego rozwoju zasobów ludzkich i transgranicznej kooperacji, w tym m.in. opracowywanie wspólnych programów nauczania, kształcenie językowe, wymiana uczniów, studentów i praktykantów, a także szkolenie w zakresie ochrony środowiska i przyrody oraz ochrony zdrowia i pomocy społecznej.

Program Współpracy Transgranicznej Polska–Saksonia

Jego obszar obejmuje następujące jednostki administracyjne:

- w Polsce — w województwie dolnośląskim podregion jeleniogórsko-wałbrzyski (powiaty: bolesławiecki, lubański, lwówecki, złotoryjski, jeleniogórski, kamiennogórski, jaworski, wałbrzyski, świdnicki, ząbkowicki, kłodzki, dzierzoniowski, strzeliński oraz miasto na prawach powiatu Jelenia Góra); w województwie lubuskim podregion zielonogórski (powiaty: żarski, żagański, krośnieński, zielonogórski, nowosolski, wschowski, świebodziński oraz miasto Zielona Góra);
- w Niemczech — powiaty: Niederschlesischer Oberlausitzkreis, Löbau-Zittau i miasto na prawach powiatu Görlitz, a także zgodnie z zasadą 20% powiaty Kamenz i Bautzen oraz miasto na prawach powiatu Hoyerswerda.

Głównym celem projektu jest wspieranie spójności gospodarczej i społecznej polsko-saksońskiego obszaru, a zwłaszcza likwidowanie różnicowań strukturalnych i gospodarczych oraz sprzyjanie utożsamianiu się mieszkańców ze swoim obszarem poprzez wzmocnienie wzajemnej współpracy. Program posiada dwa główne priorytety:

1. Rozwój transgraniczny, obejmujący gospodarkę i naukę, turystykę i działalność uzdrowiskową, środowisko naturalne oraz ład przestrzenny i planowanie regionalne. Wśród zadań szczegółowych wymienić można m.in. intensyfikację kontaktów gospodarczych oraz naukowych, wymianę wiedzy, rozwój infrastruktury turystycznej, modernizację ośrodków uzdrowiskowych, budowę i rozbudowę połączeń komunikacyjnych w obszarze przygranicznym, budowę wspólnych baz danych jako struktur informacyjnych, porządkowanie gospodarowania odpadami i zasobami naturalnymi, rozbudowę infrastruktury technicznej dotyczącej odprowadzania ścieków i ochrony przeciwpożarowej oraz rozwój obszarów wiejskich.

2. Transgraniczna integracja społeczna, obejmująca kształcenie i szkolenie (m.in. współpracę transgraniczną szkół, a także opracowywanie wspólnych programów nauczania oraz materiałów dydaktycznych), kulturę i sztukę, infrastrukturę społeczną, bezpieczeństwo publiczne, rozwój współpracy partnerskiej oraz utworzenie Funduszu Małych Projektów.

Program Współpracy Transgranicznej Republika Czeska–Rzeczpospolita Polska

Jego obszar obejmuje następujące jednostki administracyjne:

- w Polsce — podregiony: jeleniogórsko-wałbrzyski, opolski, rybnicko-jastrzębski, bielsko-bialski oraz obszar powiatu pszczyńskiego z podregionu centralnego śląskiego;
- w Czechach — kraje: liberecki, královéhradecki, pardubicki, ołomuniecki oraz morawskośląski.

Celem projektu jest wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego pogranicza polsko-czeskiego poprzez wzmocnienie jego konkurencyjności oraz partnerskiej współpracy mieszkańców. Program posiada trzy priorytety:

1. Wzmacnianie dostępności komunikacyjnej, ochrona środowiska, profilaktyka zagrożeń. W ramach tego priorytetu wspierane będą remonty, modernizacja i budowa dróg lokalnych, modernizacja infrastruktury kolejowej, poprawa stanu i jakości środowiska przyrodniczego, a także poprawa bezpieczeństwa ogólnego.

2. Poprawa warunków rozwoju przedsiębiorczości i turystyki. Wsparcie uzyskają m.in. projekty umożliwiające nawiązanie kontaktów z partnerami po drugiej stronie granicy, rozwijające współpracę w zakresie badań i rozwoju, edukacji, innowacji oraz transferu technologii, rozwijające turystykę i rekreację, a także tworzące nowe miejsca pracy.

3. Wspieranie współpracy społeczności lokalnych, m.in. poprzez wzmocnienie transgranicznych kontaktów mieszkańców oraz instytucji świadczących usługi publiczne (w tym przez tworzenie sieci współpracujących samorządów terytorialnych) oraz przez wspieranie przedsięwzięć Funduszu Mikroprojektów, który ma ułatwić prowadzenie małych, lokalnych inwestycji i działań nieinwestycyjnych.

Program Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska–Republika Słowacka

Jego obszar obejmuje następujące jednostki administracyjne:

- w Polsce — podregiony: bielsko-bialski, nowosądecki, krośnieński-przemyski oraz powiaty: pszczyński w podregionie centralnym śląskim, oświęcimski w podregionie krakowsko-tarnowskim, rzeszowski oraz powiat grodzki Rzeszów w podregionie rzeszowsko-tarnobrzeskim, a także zgodnie z zasadą 20% powiaty: pszczyński, oświęcimski, rzeszowski oraz grodzki Rzeszów;
- na Słowacji — regiony: Žilinský i Prešovský.

Celem projektu jest rozwój współpracy polsko-słowackiej, poprawa infrastruktury transgranicznej oraz zwiększanie dostępności i atrakcyjności obszaru dla mieszkańców, inwestorów i turystów. Program posiada trzy priorytety:

1. Rozwój infrastruktury transgranicznej, m.in. poprzez usprawnienie bezpośrednich połączeń transportowych, ulepszenie infrastruktury ochrony środowiska, w tym w zakresie zabezpieczenia przed katastrofami naturalnymi, rozwój odnawialnych źródeł energii, a także rozwój społeczeństwa informacyjnego.

2. Rozwój społeczno-gospodarczy poprzez m.in. zwiększenie atrakcyjności turystycznej pogranicza, ochronę regionalnego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczej bioróżnorodności, wreszcie przez wzrost wykorzystania informacji i technologii telekomunikacyjnej.

3. Wsparcie inicjatyw lokalnych (mikroprojektów).

Program Współpracy Transgranicznej Litwa–Polska

Jego obszar obejmuje następujące jednostki administracyjne:

- w Polsce — podregiony: białostocko-suwalski, ełcki, łomżyński i olsztyński;

- na Litwie — obwody: mariampolski, olicki, tauroski, kowieński i wileński (bez miasta Wilno).

Celem strategicznym projektu jest wspieranie zrównoważonego rozwoju obszaru poprzez wzmocnienie jego ekonomicznej, społecznej i terytorialnej spójności. Cel ten ukierunkowany jest przede wszystkim na przystosowanie obszaru do potrzeb konkurencji w gospodarce globalnej oraz na wzmocnienie jego atrakcyjności pod względem jakości życia, środowiska i powiązań komunikacyjnych. Program posiada dwa priorytety:

1. Wzrost konkurencyjności i produktywności obszaru, m.in. poprzez modernizację infrastruktury przygranicznej, wzmocnienie kontaktów biznesowych, rozwój nowoczesnych technologii i innowacji, wprowadzenie europejskich norm jakościowych, zachowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego, a także przez opracowywanie wspólnej dokumentacji rozwoju regionalnego.

2. Spójność transgraniczna oraz ogólna poprawa jakości życia. Ma się je uzyskać poprzez poprawę wspólnych usług i infrastruktury na rynku pracy, rozwój edukacji, zdrowia i bezpieczeństwa, zwalczanie bezrobocia, rozwiązywanie problemów emigracyjnych i mniejszości narodowych oraz przez zachowanie bioróżnorodności i zasobów naturalnych.

Źródła:

Materiały ze strony <http://www.interreg.gov.pl/20072013/EWT/transgraniczne>

Program Współpracy Transgranicznej POŁUDNIOWY BAŁTYK. Program Operacyjny zatwierdzony przez Komisję Europejską 20 grudnia 2007. Program Operacyjny współpracy transgranicznej w ramach Celu Europejska Współpraca Terytorialna finansowany przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. 83 s.

Program Operacyjny Celu 3 Europejska Współpraca Terytorialna — Współpraca Transgraniczna Krajów MEKLEMBURGIA–POMORZE PRZEDNIE/ BRANDENBURGIA i RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ (Województwo Zachodniopomorskie) 2007–2013, Wersja z dnia 30 listopada 2007 r., zatwierdzona przez Komisję Europejską w dniu 28 marca 2008 r. 77 s.

Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej POLSKA (Województwo Lubuskie)–BRANDENBURGIA 2007–2013 w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej, zatwierdzony 25 marca 2008 r., 129 s.

Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej POLSKA–SAKSONIA 2007–2013, Projekt z dnia 15 listopada 2007 r. po uwagach KE z ISC, 82 s.

Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej REPUBLIKA CZESKA–RZECZPOSPOLITA POLSKA 2007–2013, 1 października 2007 r., 126 s.

Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej RZECZPOSPOLITA POLSKA–REPUBLIKA SŁOWACKA 2007–2013, współfinansowany przez UE Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, 23 listopad 2007, 95 s.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego 2007–2013, Program Współpracy Transgranicznej POLSKA–LITWA, Wersja końcowa 2007, 87 s.